

Ontwikkelprogramma Zorg en Welzijn

2016 - 2020

VOORWOORD

Nu de verantwoordelijkheid en de bijbehorende budgetten voor het gehele sociale domein naar onze gemeente zijn overgeheveld, gaan we onze taken op het gebied van zorg en welzijn opnieuw inrichten en vernieuwen ('*innoveren*'), zodat ze goed aansluiten op de huidige samenleving.

Eind 2014 hebben we een kadernota sociaal domein vastgesteld. Daarin hebben we in grote lijnen een ideaalbeeld voor Rijswijk geschetst, waarin iedereen meedoet. In onder meer de 'Innovatieagenda sociaal domein' hebben we dat ideaalbeeld verder uitgewerkt. Waar we naartoe willen met het sociale domein is dus in grote lijnen duidelijk. Maar wat gaan we de komende tijd dóen om dit ideaalbeeld werkelijkheid te laten worden? Dit ontwikkelprogramma maakt dat duidelijk.

Het afgelopen jaar hebben we de eerste concrete stappen gezet naar de innovatie van het sociaal domein, onder andere met de start van innovatieprojecten waarin een aantal maatschappelijke partners met elkaar samenwerkt. Denk aan '*Samen tegen Eenzaamheid*' en '*Samen sterk bij scheiding*'. Die projecten zijn we nu aan het uitbouwen en aanvullen.

Op 6 oktober 2015 hebben we in een goed bezochte stadsbijeenkomst ideeën voor nieuwe stappen verzameld. Dit heeft waardevolle input opgeleverd, die uiteraard in het ontwikkelprogramma is opgenomen. Met de tips en suggesties die we, bij wijze van spreken, morgen kunnen realiseren gaan we gelijk aan de slag. De ideeën en plannen waar we een langere adem voor nodig hebben, pakken we stapsgewijs aan, al doende lerend. En elke stap, al is deze nog zo klein of al is er nog zo'n lange weg te gaan, zullen we 'in de etalage zetten', zodat anderen op dat resultaat weer kunnen voortbouwen. Want we doen dit niet alleen, maar samen met inwoners en onze maatschappelijke partners. Enkel door ons gezamenlijk in te zetten en al die goede ideeën en krachten te bundelen wordt ons ideaalbeeld werkelijkheid.

Marloes Borsboom en Björn Lugthart

Rijswijk

Achtergrond: De transformatie van het sociaal domein

Op 1 januari 2015 zijn drie nieuwe wetten ingevoerd: de Wmo-2015, de Jeugdwet en de Participatiewet. Daarmee zijn de gemeenten verantwoordelijk geworden voor jeugdhulp, werk en inkomen, en zorg aan langdurig zieken en ouderen. Een deel van deze taken voerden de gemeenten al uit, een deel is overgenomen van de Rijksoverheid, de Provincie en de zorgverzekeraars. Door deze overgang of '*transitie*' kan elke gemeente deze taken voortaan in samenhang aansturen, snel reageren op kansen en problemen en maatwerk leveren, dichtbij de eigen inwoners. Bovendien wordt het mogelijk om de taken op een nieuwe manier te organiseren en uit te voeren, zodat bijvoorbeeld inwoners met ingewikkelde problemen terecht kunnen bij één aanspreekpunt. Deze '*transformatie*' of '*innovatie*' van de taken en verantwoordelijkheden binnen het sociaal domein, is voor elke gemeente een van de belangrijkste opgaven voor de komende jaren.

Dit ontwikkelprogramma geeft aan wat we in Rijswijk gaan doen om deze transformatie vorm te geven, en hoe we dat gaan doen.

Wettelijke eisen

Dit ontwikkelprogramma bevat alle elementen die voorgeschreven zijn in art. 2.1.2 Wmo 2015 en art. 2.2 van de Jeugdwet voor wat betreft de planvorming bij de uitvoering van deze wetten. Het vormt ook het kader voor de uitvoering van de activiteiten op het snijvlak van de Participatiewet, het Armoedebeleid en Zorg en Welzijn.

1. Waar staan we nu?

Algemeen

1. Rijswijk beschikt over een breed palet aan voorzieningen voor maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp (zie bijlage 2 en 3). Cliënten zijn tevreden met de toekenning van maatwerkvoorzieningen.
2. Rijswijk heeft zowel welvarende, lommerrijke, laagbouw wijken, als wijken met flatbewoning, grote stadsproblematiek, eenzaamheid en armoede (zie bijlage 1).
3. Gebieden of situaties waar maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp, gezondheidszorg, hulp bij arbeidsparticipatie en onderwijs en armoedebestrijding elkaar raken, zijn: jeugdproblematiek (voortijdig schoolverlaten, weinig banen voor starters, criminaliteit, leefstijl); multi problem-gezinnen; leven met een beperking; leefbaarheid en veiligheid; inwoners met grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Transitie en transformatie sociaal domein

4. Per 1/1/2015 zijn 3 nieuwe wetten ingevoerd: de Wmo-2015, de Jeugdwet en de Participatiewet. Veel taken rond jeugdhulp, werk en inkomen en zorg aan langdurig zieken en ouderen die eerst door Rijksoverheid, de Provincie en de zorgverzekeraars uitgevoerd werden, zijn hierdoor gedecentraliseerd naar de gemeenten. Deze 'transitie' hebben we in Rijswijk in de voorgaande jaren, zorgvuldig voorbereid, zodat het overpakken soepel is verlopen en we een 'zachte landing' hebben gemaakt. Dankzij de transitie kunnen we het gehele sociale domein in samenhang benaderen, en anders gaan inrichten en vernieuwen ('transformatie' of 'innovatie').
5. In 2014 en 2015 hebben we doelen vastgesteld voor de transformatie/innovatie van het sociale domein: Kadernota Sociaal Domein, de Innovatieagenda Sociaal Domein, het Deltaplan Toegang tot het Sociaal Domein 2014, Regionale inkoopkader Jeugdhulp 2016-2017, Lokaal inkoopplan jeugdhulp 2016, Kadernota (Samen) werken aan het werk!, Kadernota Armoede "Samen de armoede in Rijswijk aanpakken!" Ook het onderzoek Preventief Werken heeft een aantal doelstellingen opgeleverd. Al deze doelen brengen we bij elkaar in de vorm van één samenhangend, communiceerbaar ideaalbeeld.
6. We zijn begonnen met de transformatie, en hebben de koers ingeslagen naar wijkgericht werken met het opzetten van Sociaal Wijk Teams en een Jeugd Team, en we zijn dat aan het uitbouwen. Inzet van vrijwilligers zijn we aan het stimuleren, evenals cliëntparticipatie (zie verder bijlage 4).
7. Om de transformatie aan te jagen is een breed Innovatieproject sociaal domein gestart: ca. 90 professionals afkomstig van ruim 30 maatschappelijke organisaties werken samen aan de ontwikkeling en uitvoering van innovatieve projecten. Ook is er verbinding tussen het sociaal en het medisch domein, door bijeenkomsten en afspraken met wijkverpleegkundigen en huisartsen. De website www.innovatiesociaaldomeinrijswijk.nl bundelt alle informatie over de innovatie, verbindt de betrokkenen bij het innovatieplatform met elkaar en maakt het mogelijk kennis en ervaring met elkaar te delen.

2. Waar willen we naar toe?

In 2014 en 2015 vastgesteld beleid en toezeggingen aan gemeenteraad

- Kadernota Sociaal Domein, Kadernota Armoede, Kadernota Werk
- Innovatie Agenda Sociaal Domein en Projectplan Innovatie Sociaal Domein
- Deltaplan Toegang
- Onderzoek Preventief Werken
- College werkprogramma (Opgave Zorg en Welzijn en andere samenhangende opgaven in het sociaal domein)
- Kadernota Jeugd en onderwijs + uitvoeringsagenda
- Regionale en lokale Inkoopkaders

Ideaalbeeld in hoofdlijnen: "Iedereen doet mee, op eigen kracht, met elkaar"

Alle beleidsdoelen uit de vastgestelde notities en rapporten kunnen verdeeld worden over 4 hoofddoelen

1. Sociale samenhang in wijk en buurt

(bron: m.n. Kadernota Sociaal Domein)

Een wijk of buurt lijkt niet op 'los zand', maar iedereen (jong en oud) doet op de een of andere manier mee.

2. Inzet van burgerkracht

(bron: m.n. Innovatie agenda)

De mensen in de wijk helpen elkaar, waarbij de gemeente zo nodig faciliteert en stimuleert, bijvoorbeeld bij het zorgen dat kwetsbare inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.

3. Preventieve goed toegankelijke wijkgerichte hulp

(bron: m.n. Deltaplan Toegang en Onderzoek Preventief Werken)

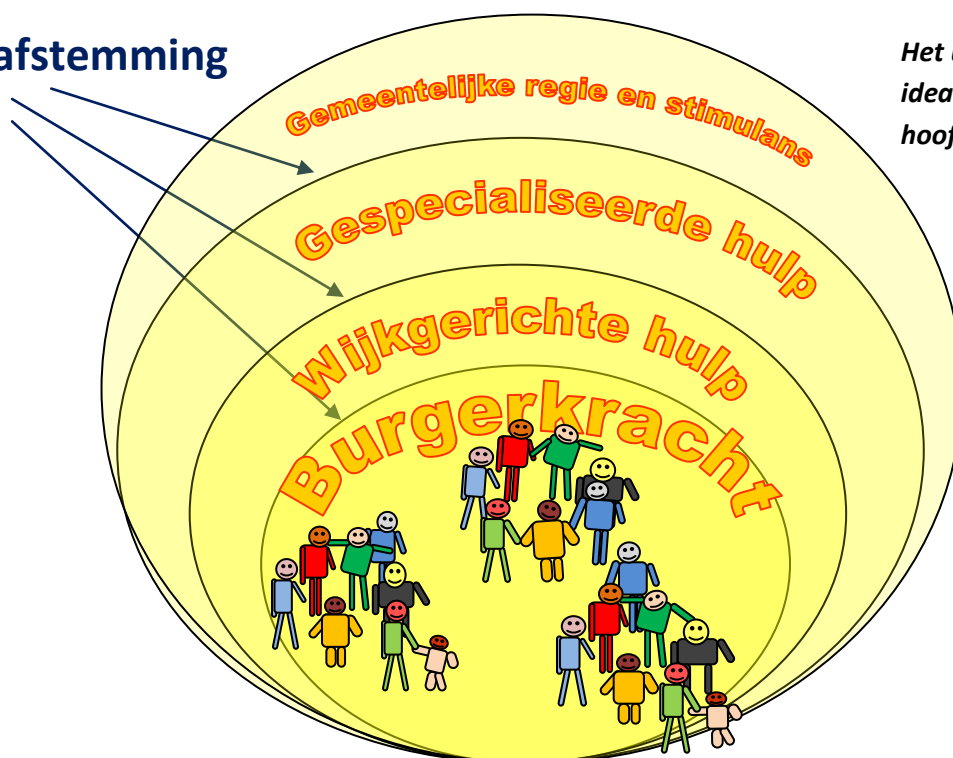
Sociaal wijkteam, jeugdteam, buurtbemiddeling, sociale makelaardij

4. Samenhang van de hulp, korte lijnen, en regie door de gemeente

(bron: Kadernota Sociaal Domein + opgaven sociaal domein)

Bijvoorbeeld: '1 gezin – 1 plan'; samenwerking jeugdteam, sociaal wijkteam, WMO-loket, werk/inkomen/schuldhelpverlening; goede afspraken tussen wijkgerichte en gespecialiseerde hulp

Goede afstemming

*Het uitgewerkte
ideaalbeeld met de 4
hoofdoelen in een plaatje*

Toelichting bij het ideaalbeeld

1. Het ideaalbeeld geeft onze ambitie aan en de richting waar we naar toe werken, de komende jaren.
2. Centraal in het ideaalbeeld staat dat de inwoners, oud en jong, in wijk en buurt elkaar kennen, met elkaar mee doen en hun eigen kracht kunnen ontwikkelen, in een veilige woonomgeving.
3. Dichtbij is er wijkgerichte, laagdrempelige, preventie en vraaggerichte hulp, die aansluit op het eigen sociale netwerk van de inwoners van de wijk of buurt. Deze hulp is er, ook als de sociale samenhang en burgerkracht (nog) beperkt zijn.
4. Aansluitend op de 1^e lijnhulp is er zo nodig gespecialiseerde hulp, die aansluit op het sociale netwerk van de hulpvrager, en zo snel mogelijk weer terugschakelt naar de 1^e lijns –hulp.
5. Bij alle professionele hulp, zijn de professionals de eerst verantwoordelijken voor een goede uitvoering van de hulp. De eindverantwoordelijkheid voor het goed functioneren van de hulp aan de inwoners ligt bij de gemeente.
6. De gemeente zorgt voor samenhang tussen de verschillende soorten en de verschillende niveaus van hulp, en voor een integrale aanpak van het sociale domein: afstemming tussen maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp, en hulp bij arbeidsparticipatie ('3D-aanpak'), en beheert de bijbehorende budgetten. Ook zorgt de gemeente voor regionale samenhang van de hulp binnen het sociale domein.

Specifieke onderdelen van het ideaalbeeld

1. Eigen verantwoordelijkheid, eigen regie en inzet van eigen kracht	7. Goede afspraken met Veilig Thuis
2. Inwoners blijven zo lang mogelijk zelfstandig	8. Goede afstemming tussen jeugdhulp en onderwijs
3. Laagdrempelige, wijkgerichte, toegang tot hulp	9. Goede afspraken tussen jeugdhulp 18- en 18+
4. 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur	10. Cliëntparticipatie en regelmatige monitoring van cliënttevredenheid (m.n. jeugd, ouderen, arbeidsbeperkten)
5. Gespecialiseerde hulp ver weg vervangen door wijkgerichte hulp dichtbij ('de beweging naar voren')	11. Goede (regionale) afstemming inkoop jeugdhulp en hulp voor maatschappelijke ondersteuning
6. Samenwerking jeugdteam, sociaal wijkteam, Wmo-loket, werk/inkomen /schuldhulpverlening	

3. Wat gaan we doen, en hoe?

We richten ons met onze activiteiten en projecten op de vier hoofdoelen van ons ideaalbeeld (zie vorige paragraaf). Deze vier hoofdoelen gaan we stap voor stap dichterbij brengen, al doende lerend.

Hoofdpijnen van het proces

De transformatie van zorg en welzijn is een ontwikkelingsproces, dat in beweging blijft:

1. Wat 'vandaag' kan, 'vandaag' doen
2. Grotere veranderingen stap voor stap, aldoende lerend.
3. Zorgen voor concrete resultaten per stap waar 'de man of vrouw in de straat' iets van merkt.
4. Resultaten in de 'etalage' zetten, en daarmee verder werken.
5. Regelmatig meten of het ideaalbeeld dichterbij komt (zie kader rechts)
6. Regelmatig inwoners en gemeenteraad betrekken bij het proces en ruimte geven voor aanvullen en bijstellen van het ontwikkelprogramma voor de transformatie
7. Voor elke activiteit of project uit het ontwikkelprogramma wordt een uitvoeringsplan gemaakt (met: wie doet wat wanneer), dat regelmatig wordt geëvalueerd en bijgesteld.

Meten en evalueren of het ideaalbeeld dichterbij komt

Doel van de in het ontwikkelprogramma opgenomen activiteiten en (innovatie)projecten is om de vier hoofdoelen van het ideaalbeeld stap voor stap dichterbij te brengen : (1) sociale samenhang, (2) inzet van burgerkracht, (3) laagdrempelige, wijkgerichte, preventieve hulp, (4) samenhang van hulp, korte lijnen en regie door de gemeente.

Voor elk van deze vier hoofdoelen kan met een of meer burgerpanels de tevredenheid gemeten worden, te beginnen met 2016, en die tevredenheid kan vertaald worden in een cijfer op een schaal van 1 tot 10. De ambitie is om jaarlijks een verbetering te meten op elk van de 4 hoofdoelen, en aan het eind van de planperiode (2020) voor elk van de hoofdoelen ten minste een 7 te scoren.

Voor het meten van de tevredenheid van de inwoners, is inmiddels een reactiemogelijkheid toegevoegd aan de website 2030. Ook de adviesraad kan gaan monitoren op de vier hoofdpunten van het ideaalbeeld. Aanvullende indicatoren zullen bij de monitoring betrokken worden, zoals: 'doorlooptijd van hulp', 'zelfredzaamheid' en 'vermindering geïndiceerde zorg'. Daarnaast zal regelmatig breed wetenschappelijk onderzoek plaatsvinden naar de voortgang van het ontwikkelprogramma.

De uitkomsten van al deze metingen worden halfjaarlijks geëvalueerd, en er wordt nagegaan wat goed gaat of beter kan, waarom en hoe. Zo nodig wordt vervolgens bijgestuurd door het ontwikkelprogramma bij te stellen, of het uitvoeringsplan van een of meer van de erin opgenomen projecten of activiteiten.

Indeling van het Ontwikkelprogramma

- De activiteiten en (innovatie)projecten van het ontwikkelprogramma zijn gebundeld per hoofddoel van ons ideaalbeeld.
- Hierna is per hoofddoel een onderverdeling gemaakt in: (A) Quick-Wins; (B) Versterking en uitbouwen van al bestaande activiteiten; (C) Stimuleren van door anderen uit te voeren activiteiten; (D) Innovatieprojecten.

Naast de activiteiten/projecten die de transformatie vormgeven, vinden de reguliere activiteiten plaats om de Jeugdwet en Wmo 2015 uit te voeren, o.a. accountmanagement, hulp inkopen, subsidiebeschikkingen maken, beoordelen van aanvragen voor voorzieningen of begeleiding en deze leveren.

Activiteiten en projecten gericht op versterken van de sociale samenhang (hoofddoel 1).

A. Quick Wins

1. Organiseren van gezamenlijke maaltijden in wijk of buurt
2. Buurtinitiatieven faciliteren die sociale samenhang versterken

B. Versterken en uitbouwen van bestaande activiteiten

1. Vrije tijdsactiviteiten Jeugd (sport en cultuur)
2. Netwerkontmoetingen tussen Rijswijkers.
3. Contact en interactie tussen school en buurt.

C. Stimuleren van

1. Het maken van een facebookpagina per wijk, met bijvoorbeeld een overzicht van hoe men zou willen/kunnen bijdragen aan de wijk/straat.
2. App groepen van inwoners voor het verbeteren van de veiligheid in hun wijk, en voor het bij elkaar brengen van vraag naar en aanbod van hulp binnen de wijk.
3. Koffie-ochtenden voor ouderen.
4. Huiskamerprojecten van ouderen en jongeren.
5. Wandelen, sport, of BBQ van wijk- of buurtbewoners.
6. Boekenkast in de straat of portiek (bibliotheek op locatie).
7. (Ouder)gespreksgroepen tussen allochtonen en autochtonen (vluchtelingen/ asielzoekers).

D. Innovatieprojecten

1. Beschermd wonen met flatcoaches en animatieteam.
2. Arbeidsmatige dagbesteding in de wijk

Activiteiten en projecten gericht op versterken van 'inzet burgerkracht' (hoofddoel 2).

A. Quick Wins

Buurtactiviteiten die burgerkracht aanboren, faciliteren, zoals: buurt-oor, matchmaker, rommelopruiming.

B. Versterken en uitbouwen van bestaande activiteiten

1. Ondersteuning van en waardering voor vrijwilligers (vrijwilligersverzekering, -dag, -prijs, -pas).
2. Parkeermogelijkheden voor mantelzorgers bij de mensen die ze helpen, als deze parkeermogelijkheden ontbreken.
3. Ondersteuning en stimulering mantelzorgers
4. Uitbouwen respijtzorg

C. Stimuleren van

1. Aanmelding van vrijwilligers
2. Burenhulp
3. Opbouwen van een deel-economie in wijk of buurt, bijv. lenen/uitlenen van gereedschap
4. Groeninitiatieven en verbeteren leefomgeving
5. Samenwerking tussen buurtinitiatieven

D. Innovatieprojecten

1. Vrijwilligersacademie
2. Mantelzorg/ informele zorg
3. Samen tegen eenzaamheid; maatjesproject

Activiteiten en projecten gericht op versterken van Laagdrempelige, wijkgerichte hulp (hoofddoel 3).

A. Quick Wins

1. Hulpwijzer Rijswijk (digitale wegwijzer in het sociaal domein).
2. Breed bekendmaken van functie en werkwijze van Sociaal Wijk Teams en Jeugd Team in de toegang tot hulp en ondersteuning, allereerst bij de professionals die problemen tegenkomen in wijk of buurt.

B. Versterken en uitbouwen van bestaande activiteiten

1. Integrale, wijkgerichte, laagdrempelige, toegang tot hulp.
2. Doorontwikkeling gezamenlijke aanpak schuldenproblematiek (vroegsignalering en preventie ; voorkomen huisuitzettingen en afsluiten convenant).
3. Preventieve hulp en voorliggende voorzieningen.
4. Sluitend opleidings-, arbeids-, stage- en dagbestedingsaanbod voor jongeren; terugdringen jeugdcriminaliteit, overlast in de buurt.
5. Armoedebestrijding en gerelateerde problematiek in gezinnen.
6. Vroegsignalering van huiselijk geweld.
7. Preventie van gedragsstoornissen jongeren.
8. Preventie van gezondheidsproblemen jongeren (alcohol, roken, drugs, overgewicht).
9. Aandacht voor relationele en seksuele vorming jongeren.
10. Begeleid wonen.
11. Maatregelen voor langer thuis wonen: aanpassingen o.a. om ernstige valongelukken te voorkomen, fysiotherapeutische voorlichting aan ouderen, woongroepen, goed bereikbaar vervoer, extra parkeerplaatsen voor mantelzorgers, betaalbare huren.
12. Gezondheidsimpuls voor meer bewegen, betere voeding

C. Stimuleren van:

1. Toepassing telefooncirkel voor ouderen, en bijbehorende hulpmiddelen.
2. Toepassing kinderrechtenprogramma en inzet van jeugdambassadeurs
3. Dementievriendelijkheid in wijk en buurt

D. Innovatieprojecten

1. Gezonde leefstijl: Happy Fit
2. Aansluiting 18-/18+
3. Cyberpesten/sociale media
4. Dagbesteding kwetsbare Rijswijker
5. Dagbesteding doelgroep 75+
6. Kleinschalige woonvormen senioren
7. Schuldencoach
8. Participatie van mensen met een bijstandsuitkering
9. Samen sterk bij scheiding
10. Welzijn op recept

Activiteiten en projecten gericht op versterken van 'samenhang, korte lijnen en regie' (hoofddoel 4).

A. Quick Wins

1. Snel omzetten van ideeën voor innovatie, bijeenbrengen van partners rond concrete innovatieprojecten.

B. Versterken en uitbouwen van bestaande activiteiten

1. Inrichting Management Informatie Systeem sociaal domein, inclusief tools en indicatoren
2. Integratie van hulp bij het leven met een beperking
3. Aansluiting onderwijs – jeugdhulp, o.a. door inzet schoolmaatschappelijkwerk+
4. Versterken toepassing kinderrechten: o.a. dat kinderen meedoen bij het bepalen welke jeugdhulp nodig is.

C. Stimuleren van:

1. Soepele op- en afschaling van wijkgerichte hulp naar specialistische hulp
2. Gebruik maken van de eigen kracht, hulpverleners benutten de mogelijkheden binnen de eigen sociale kring van cliënten

D. Innovatieprojecten/activiteiten

1. Doorontwikkeling toegang: samenhang SWT en JT, samenhang SWT en JT met gemeenteloketten (zorgloket, SHV, W&I), samenhang frontoffice-backoffice; doelmatigheid en rechtmatigheid).
2. Overgaan op meer integrale contracten en subsidies voor hulp in het sociale domein.
3. Doorontwikkeling samenhang medisch domein (Zvw, Wlz, Zorgverzekeraars, huisartsen, wijkverpleegkundigen, specialistische zorg)
4. Meerjarige inkoop contracten met specificatie van te leveren output/outcome

4. Communicatie, financiën, organisatie

Communicatie naar en inbreng van inwoners

- Voorlichting over beschikbaarheid van voorzieningen en hun toegang
- Resultaten snel in de etalage, via alle mediakanalen, o.a.: gemeentelijke website, website www.innovatiesociaaldomeinrijswijk.nl, Facebook, Radio Rijswijk, lokale bladen.
- Ruimte voor en ondersteuning van burgerinitiatieven voor innovatie.

Jaarlijkse (stads)bijeenkomst over bereikte resultaten en aanvulling of bijstelling van het ontwikkelprogramma.

Communicatie met gemeenteraad

- Informeren over het ontwikkelprogramma voor de transformatie van Zorg en Welzijn, voorjaar 2016
- Jaarlijkse informatie over voortgang, ter kennisname.
- In 2018 formele tussenevaluatie.

Financiële uitgangspunten

1. Blijven binnen budgettaire kaders van begroting en meerjaren-raming 2016 - 2020.
2. Meer integrale benadering budgetten in sociaal domein, door samenvoeging of verschuiving van budgetten. Waar nodig zullen verordeningen op deze meer integrale benadering worden aangepast. Hierdoor kunnen de noodzakelijke middelen voor innovatie beschikbaar komen.
3. Financiële sturingsinformatie versterken.

Organisatie voor de uitvoering van het ontwikkelprogramma

Het opgaventeam Zorg en Welzijn zorgt voor de uitvoering van het ontwikkelprogramma. Daarbij zijn de volgende procestaken te onderscheiden:

1. Vertalen van het ontwikkelprogramma naar een actueel werkoverzicht voor het opgaventeam (wie doet wat wanneer).
2. Monitoren van de voortgang van de uitvoering van het ontwikkelprogramma, aan de hand van het werkoverzicht.
3. Verbinden van het Ontwikkelprogramma Zorg en Welzijn met de andere opgaventeams, o.a. Stadsvisie, Armoede en Werk en Inkomen.
4. Stimuleren, regisseren en uitbouwen van de innovatieprojecten.
5. Stimuleren van burgerinitiatieven en van de betrokkenheid van de inwoners.
6. Onderhouden van accountmanagement met maatschappelijke organisaties en hulpaanbieders.
7. Rapporteren en communiceren over de voortgang van het innovatieproces.

Overige kaders

1. Bij de uitvoering van de Wmo 2015 hebben inwoners de mogelijkheid te kiezen tussen aanbieders, zodat rekening gehouden wordt met hun levensovertuiging en culturele achtergrond. Ook wordt rekening gehouden met de toegankelijkheid van voorzieningen voor inwoners met een beperking.
2. Bij de uitvoering van de Jeugdwet wordt zorg gedragen voor continuïteit van de jeugdhulp wanneer een jongere de leeftijdsgrens van 18 jaar overschrijdt tijdens het hulptraject dat gevolgd wordt.
3. De prestatie indicatoren voor de door een aanbieder te leveren hulp worden opgenomen in het betreffende contract of subsidiebeschikking en worden gemonitord tijdens de looptijd en besproken met de aanbieder, eventueel leidend tot nadere afspraken. Bij het afsluiten van een nieuw contract of het verstrekken van een nieuwe subsidie, wordt de evaluatie van het vorige contract of beschikking meegewogen.

Bijlagen bij Ontwikkelprogramma Zorg en Welzijn, 2016 -2020

- 1. Gegevens over leeftijdsopbouw, inkomensopbouw en sociale opbouw**
- 2. Kerngegevens over de maatschappelijke ondersteuning**
- 3. Kerngegevens over de jeugdhulp**
- 4. Stappen die al gezet zijn voor de transformatie van het sociale domein**
- 5. Gegevens over de stadsbijeenkomst Zorg en Welzijn, 6 oktober 2015**

Bijlage 1. Gegevens over leeftijdsopbouw, inkomensopbouw en sociale opbouw in Rijswijk

Met onderstaande gegevens en hun samenhang moet rekening worden gehouden bij de transformatie van zorg en welzijn, bijvoorbeeld met de relatie tussen (jeugd)werkloosheid, gezondheid, criminaliteit, zorg en welzijn.

- Rijswijk telt 47.634 inwoners, verdeeld over in totaal 24.160 huishoudens, waarvan 10.560 eenpersoons- en 13.600 meerpersoonshuishoudens. Van de eenpersoon huishoudens zijn 4.033 personen 65 jaar en ouder. Relatief gezien telt Rijswijk veel ouderen [Rijswijk: 39% grijze druk; Ned. 29%] (bron: CBS)
- Van de meerpersoonshuishoudens zijn er 6.540 gezinnen met kinderen. (bron: CBS) . Verhoudingsgewijs leven veel kinderen in een uitkeringsgezin [Rijswijk: 15%; Ned. 9%] (bron: : Tympaan instituut, 'Aard en omvang inkomensproblematiek in de gemeente Rijswijk) en in een achterstandswijk [Rijswijk: 28,5%; Ned. 17,6%] (bron: www.waarstaatjegemeente.nl geg. 2012)
- 43% van de inwoners heeft een laag besteedbaar inkomen, < €25.000 [Ned. 40%]; opvallend is dat er grote verschillen zijn tussen de wijken wat betreft gemiddeld inkomen. De 'arme wijken' zijn wijken met 'grote stadsproblematiek'. (bron: Tympaan instituut, 'Aard en omvang inkomensproblematiek in de gemeente Rijswijk')
- Werkloosheid is met 8.0% (jeugd 2,6%) hoger dan het landelijk gemiddelde van 7,5% (jeugd 1,2%) (bron: www.waarstaatjegemeente.nl);
- 1348 huishoudens (1533 personen) ontvangen een bijstandsuitkering; 43 % drie jaar of langer. 53% van de personen die een bijstandsuitkering ontvangen is ouder dan 45 jaar. Het merendeel is langdurig werkzoekend. Bron: Kadernota Werk
- Westerse allochtonen vormen 15% van het totaal aantal Rijswijkse inwoners; ZHW 12%; Ned. 9%. Niet westerse allochtonen vormen 16% van het totaal aantal Rijswijkse inwoners; ZHW 14%; Ned. 12% (bron: gezondheidsmonitor 2015 GGD; geg. 2012)
- Een laag onderwijsniveau heeft 31% van het aantal Rijswijkse inwoners van 15 t/m 74 jaar; Ned. 30%. Middelbaar onderwijsniveau heeft 37% van het aantal Rijswijkse inwoners van 15 t/m 74 jaar; Ned. 40% (bron: gezondheidsmonitor 2015 GGD; geg. 2012)
- Mantelzorger is 2% van het aantal 12 t/m 18 jarigen (ZHW 3%); 15% van het aantal 19 t/m 64 jarigen (Ned. 12%); 12 % van het aantal 65-plussers (Ned. 13%). Van de mantelzorgers 19 t/m 64 jaar is 21% tamelijk zwaar belast tot overbelast (Ned. 14%) en heeft 34% behoefte aan extra hulp (ZHW 16%) (bron: gezondheidsmonitor 2015 GGD; geg. 2012)
- In vrijwilligerswerk is 12 % van 12 t/m 18 jarigen actief (10% ZHW); 21% van de 19 tot en 64 jarigen (29% ZHW); en 27% van 65 plussers (31% ZHW) (bron gezondheidsmonitor 2015 GGD; geg. 2012)
- 82% van de 65- plussers neemt minimaal wekelijks deel aan een sociale activiteit (87% ZHW); 18% van 65 plussers neemt minder dan wekelijks deel aan een sociale activiteit (13% ZHW) (bron gezondheidsmonitor 2015 GGD; geg. 2012)
- 44% van 19 t/m 64 jarigen is eenzaam, uiteenlopend van matig tot zeer ernstig (34% ZHW); dat geldt voor 47 % van de 65 plussers (44% ZHW) (bron gezondheidsmonitor 2015 GGD; geg. 2012).

Bijlage 2. Kerngegevens over de maatschappelijke ondersteuning in Rijswijk

Binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning is de gemeente verantwoordelijk voor het organiseren van algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen.

Algemene voorzieningen zijn bijvoorbeeld: sociale wijkteams, welzijnswerk, ondersteuning van vrijwilligerswerk, ondersteuning van mantelzorg, cliëntondersteuning, buurtbemiddeling, maaltijdvoorziening, personen alarmering, vluchtelingen welzijn, sociale makelaardij voor jeugd, sociale makelaardij voor volwassenen, bewegingscursussen, wijkondersteuning, emancipatieprojecten, seniorenadvies. Aantal cliënten begeleid door het wijkteam: 878 (stand 1 november 2015)

Maatwerkvoorzieningen zijn:

- a) begeleiding Individueel, begeleiding groep, kortdurend verblijf, woonvoorzieningen, doelgroepenvervoer (b.v. Regiotaxi) en vervoermiddelen (b.v. rolstoel en scootmobiel);
- b) maatregelen ter bevordering van de sociale samenhang, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, of maatregelen die huiselijk geweld voorkomen of bestrijden;
- c) maatregelen die bevorderen dat personen zo lang mogelijk op eigen kracht zelfstandig in hun leefomgeving kunnen blijven wonen;
- d) beschermd wonen en opvang van jongeren en van mensen met bijvoorbeeld psychische of psychosociale problemen, of waarvan het gedrag risico's voor de eigen veiligheid opleveren.

Maatwerk voorzieningen	Aantal ingezette voorzieningen
Begeleiding Individueel, begeleiding Groep en Kortdurend verblijf.	657
waarvan: zorg in natura	576
persoonsgebonden budget	81
Woonvoorzieningen	292
Vervoermiddelen (b.v. regiotaxi en scootmobiel)	1529
Hulp bij het huishouden	1426
Rolstoelvoorziening	648

(bron: WmoNed, 7-12-2015)

Bijlage 3. Kerngegevens over de jeugdhulp in Rijswijk

De per 1 januari 2015 ingevoerde Jeugdwet maakt de gemeente verantwoordelijk voor de hele keten van jeugdzorg, van licht tot zwaar. Doel daarvan is te komen tot betere samenwerking van hulpverleners rond gezinnen, eerdere ondersteuning bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen, hulp op maat en meer ruimte voor professionals en tot het demedicaliseren en ontzorgen van de jeugdsector. Uitgangspunt is dat de verantwoordelijkheid voor het gezond en veilig opgroeien van kinderen en jongeren allereerst bij de ouders en de jeugd zelf ligt.

De gemeente zet verschillende methodieken, interventies en voorzieningen in:

1. Basishulp:

- ambulante opvoedhulp;
- begeleiding en persoonlijke verzorging van jeugd met een verstandelijke, lichamelijke, of zintuiglijke beperking;
- kortdurende generalistische basis-ggz bij enkelvoudige problematiek;
- jongerentrajecten en intensief casemanagement, mede met het oog op jeugdcriminaliteit en jeugdoverlast;
- gezinsondersteuning waaronder gezinscoaching.

2. Informatie, trainingen en (opvoed)advies;

3. Jeugdgezondheidszorg;

4. Jongerencoaching en participatiebevordering;

5. Schoolmaatschappelijk werk.

Daarnaast zijn de volgende vormen van specialistische, niet vrij-toegankelijke, hulp beschikbaar, in de vorm van individuele voorzieningen:

- crisisopvang;
- forensische hulp;
- gesloten jeugdhulp;
- langdurige specialistische ggz bij complexe problematiek;
- medische kinderdagbehandeling;
- pleegzorg;
- residentiële hulp;
- specialistische ambulante opvoedhulp bij langdurige complexe problematiek;
- specialistische (dag)behandeling in combinatie met verzorging van verstandelijk beperkte jeugd.

Individuele voorzieningen	Aantal ingezet
Specialistische GGZ	205
Jeugd en opvoedhulp	156
Gedwongen kader	109
Pleegzorg	37
Crisis	27
Generalistische Basis	25
Begeleiding	13
Begeleiding groep	10
Crisis met verblijf	9
Daghulp	9
Hulp met residentiële opvang	9
Verblijf	9
Ambulante jeugdhulp	8
Behandeling individueel	7
Gesloten jeugdhulp	4

Bijlage 4. Stappen die al gezet zijn voor de transformatie van het sociale domein

1. Stimulering en facilitering van innovatieprojecten van samenwerkende partners (5 inmiddels uitvoering en 8 in de pijplijn).
2. Doorontwikkeling Sociaal Wijk Team en Jeugd Team, voor verbetering van de wijkgerichte hulp.
3. Inrichting Portaal Werk, Inkomen en Zorg, voor integratie van hulp.
4. Voorbereiding Hulpwijzer Rijswijk (digitale sociale vraagbaak), om inwoners beter te informeren.
5. Regionale inkoop met zorgaanbieders, waarbij aanbieders ideeën kunnen inbrengen voor innovatie van de zorg.
6. Uitbreiding expertise Zorgloket.
7. Inrichting Boven Stedelijk Jongeren Platform.
8. Gezamenlijke aanpak voorkomen huisuitzettingen (SWT, JT, SoZa, RijswijkWonen, Vidomes), voor integrale hulp en om escalatie van problemen te voorkomen.
9. Ontwikkeling van cliëntparticipatie en het meten van klanttevredenheid met SWT en JT, dienstverlening te verbeteren .
10. Opzetten van een inloop GGZ, om hulp laagdrempeliger te maken.
11. Maken van werkafspraken met wijkverpleegkundigen en huisartsen voor verbetering van de afstemming tussen de wijkgerichte en gespecialiseerde jeugdhulp.
12. Verbinden jeugdhulp en onderwijs met schoolmaatschappelijk werk-plus.
13. Stimulering inzet vrijwilligers met een vrijwilligerspas
14. Vaststellen kinderrechtenprogramma: kinderen doen mee bij het bepalen welke jeugdhulp nodig is.

Bijlage 5. Gegevens over de stadsbijeenkomst Zorg en Welzijn, 6 oktober 2015

Doel van de stadsbijeenkomst:

Inwoners en alle betrokkenen bij Zorg en Welzijn (bewoners- en cliëntorganisaties, zorgaanbieders, kerken) mee laten praten en meedenken over de veranderingen in Zorg en Welzijn die de komende jaren in Rijswijk gaan plaatsvinden als gevolg van de invoering van drie nieuwe wetten, en bij hen ideeën verzamelen voor verbetering van zorg en welzijn .

Verslag Stadsbijeenkomst Zorg en Welzijn, 6 oktober 2015

1. Deelnemers

Aan de stadsbijeenkomst in het Rijswijks Lyceum hebben ongeveer 150 personen deelgenomen:

- ca. 40 inwoners, uitgenodigd via flyer, (streek)krant en internet
- ca. 10 afgevaardigden van buurt en bewonersorganisaties,
- ca. 20 afgevaardigden van medische instellingen (GGD, huisartsenpraktijken, fysiotherapie, kinderpsychologen etc.),
- ca. 20 afgevaardigden van (jeugd)hulpinstellingen (MEE, Jeugdformaat, CJG, Impegno, Middin, Humanitas, Welzijn Rijswijk, Prodeba, Gemiva, Kwadraad, thuiszorg etc.),
- ca. 20 afgevaardigden uit onderwijs, kinderopvang, kerk, bibliotheek, sportverenigingen, buddynetwerk, leergeld, Resto, Verwijsindex, politie,
- ca. 10 leden van de adviesraden (WMO en SoZa),
- ca. 10 raadsleden,
- vanuit de gemeente 20 gespreksleiders en verslagleggers
- en 2 wethouders.

2. Programma

Het programma van de bijeenkomst bestond uit de volgende onderdelen:

- a) Inleiding door wethouders. Zowel het geld als de verantwoordelijkheid voor de maatschappelijke ondersteuning, de jeugdhulp en de hulp bij arbeidsparticipatie is door de invoering van 3 nieuwe wetten per 1 januari 2015, in handen van de gemeente Rijswijk. Hierdoor is het mogelijk snel en te reageren op kansen en problemen, meer samenhang aan te brengen tussen de verschillende deelterreinen en de taken in het sociale domein anders te ordenen en in te richten. De wethouders hebben benadrukt hoe belangrijk het is om gezamenlijk met inwoners en maatschappelijke instellingen en hulpaanbieders deze uitdagingen aan te gaan, en optimaal gebruik te maken van hun ideeën, inzet en kracht. Vandaar deze stadsbijeenkomst.
- b) Korte presentatie: waar staan we, waar willen we naar toe, wat gaan we doen? Het ideaalbeeld bestaat uit 4 hoofddoelen: (1) Sociale samenhang in wijk en buurt; (2) Inzet van eigen kracht; (3) Preventieve goed toegankelijke wijkgerichte hulp; (4) Samenhang tussen de verschillende soorten van hulp, korte lijnen, en regie door de gemeente. De PowerPoint staat op www.rijswijk2030.nl thema Zorg en Welzijn.
- c) Bespreking van 5 thema's in 9 werkgroepjes, aan de hand van stellingen en idee-uitwisseling.
- d) Plenaire bespreking resultaten werkgroepjes

3. Reacties op stellingen, top 10 (deel c van het programma)

Stelling	Eens	Oneens
Mijn buurt is los zand, niemand kent elkaar of groet elkaar	0%	100%
Ouderen en jongeren hebben onderling contact.	40%	60%
Ik voel me thuis in de buurt.	85%	15%
Voor het verbeteren van mijn leefstijl is goede hulp dichtbij te vinden	60%	40%
Eigen kracht moet uit de mensen zelf en uit de wijk komen. Daar kan de gemeente verder niets aan doen	10%	90%
Mantelzorgers redden het prima.	0%	100%
Ik ben zelf verantwoordelijk voor het oplossen van mijn eigen probleem en binnen mijn eigen kring.	20%	80%
Wanneer er beperkingen zijn in het dagelijks functioneren, dan kunnen ouderen niet langer zelfstandig blijven wonen.	25%	75%
Om als oudere langer zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen is dagelijks contact met de burens een must	85%	15%
Ik weet in Rijswijk waar ik naar toe moet met een hulpvraag of een probleem	35%	65%
Ik ben tevreden over de zorg in Rijswijk.	20%	80%

Door het 'scoren' op de stellingen, is het gesprek in de werkgroepen goed op gang gekomen. De uitkomsten van de gesprekken zijn weergegeven in de vorm van verbeteringsuggesties op post-it's en ook in een gespreksformat, dat ingevuld werd door een secretaris per werkgroep.

4. Ideeën voor verbetering van zorg en welzijn (deel c van het programma)

In de 9 werkgroepen zijn ongeveer 130 ideeën opgehaald voor het verbeteren van zorg en welzijn. Deze zijn hieronder geclusterd in 8 onderwerpen.

Een deel van de suggesties zou de gemeente zelfstandig kunnen uitvoeren. De omschrijving van die suggesties begint met: 'Zorg dat ...'. Een ander deel van de suggesties kan de gemeente niet zelf uitvoeren, maar wél stimuleren, bijvoorbeeld door een 'aanjager' uit te nodigen naar voren te treden, of te zoeken, te enthousiasmeren, te faciliteren, of te belonen. De omschrijving van die suggesties begint met: 'Stimuleer dat. ...'.

	Communicatie
1	Zorg dat ambtenaren aanspreekbaar zijn voor de inwoners
2	Zorg dat bekend is wat er aan activiteiten is
3	Zorg dat de info over Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG, Sociaal Wijkteam (SWT), jeugdteam, zorgloket makkelijk beschikbaar en actueel is
4	Zorg voor een goede sociale kaart (bijv. in de gemeentegids)
5	Zorg in het contact met de gemeente voor meer menselijk contact; niet alles digitaal.
6	Zorg dat ook ouderen de weg kunnen vinden naar de hulp die ze nodig hebben (informatie ophangen in bibliotheek, scholen, portieken, huisarts, supermarkt)
7	Zorg voor verbetering van de info over regelingen, activiteiten en mogelijkheden voor alle doelgroepen
	Sociale samenhang
1	Zorg voor vrije tijdsactiviteiten voor jeugd
2	Zorg dat de kennis/ inzet van werklozen en/of gepensioneerden beter benut wordt
3	Zorg voor meer ontmoetingsplekken in de buurt voor elkaar
4	Zorg voor netwerkontmoetingen tussen Rijswijkers (nieuwjaarsborrel, speeddate)
5	Zorg voor een analyse van het verschil in burenhulp in de wijken
6	Stimuleer dat ouderen met elkaar in contact komen, bijv. om koffie te gaan drinken
7	Stimuleer kookcursussen voor groepsbinding
8	Stimuleer dat regelmatig buurtactiviteiten worden georganiseerd: denk aan buurt-oor, Matchmaker, Rommelopruimdag etc.
9	Stimuleer dat scholen betrokken worden bij sociale contacten en interactie met de buurt
10	Stimuleer huiskamerprojecten, ouderen en jongeren samen
11	Stimuleer burenhulp
12	Stimuleer het organiseren van groepen voor wandelen, sport, of voor BBQ
13	Stimuleer het matchen van Vraag en Aanbod wat betreft Zorg (bijv. www.hulpinjebuurt.nl)
14	Stimuleer clubjes in de wijk op het gebied van cultuur (zangkoortje), werken in het groen of activiteiten bij mensen thuis
15	Stimuleer het neerzetten van een boekenkast in de straat of portiek (bibliotheek op locatie)
16	Stimuleer bewonersinitiatieven/ gezamenlijke activiteiten als: samen kelders opruimen, hondenuitlaatdienst voor ouderen (door kinderen)
17	Stimuleer het opzetten van een Whatsapp groep bij onraad in een wijk of buurt
18	Stimuleer het inventariseren van hoe men zou willen/kunnen bijdragen aan de wijk/straat
19	Stimuleer de mobilisatie van mensen die af en toe iets willen doen
20	Stimuleer het lenen/uitlenen van gereedschap/ het opbouwen van een Deel – economie (oerby.nl; Konnektud.nl; Snapcare.nl)
21	Stimuleer gebruik van en aanbod aan de kringloop
22	Stimuleer het opzetten van een Whatsapp groep voor hulp, goederen, koffiemoment in een wijk of buurt
23	Stimuleer meer (ouder)gespreksgroepen tussen allochtonen en autochtonen (vluchtelingen/ asielzoekers)
24	Stimuleer activiteiten van wijkverenigingen en bewonersorganisaties
	Langer thuiswonen

1	Zorg voor goed openbaar vervoer
2	Zorg voor een versterking van dagopvang / dagbesteding
3	Stimuleer levensloopbestendige woningen
4	Stimuleer veilig wonen (o.a. door voorlichting)
5	Stimuleer woongroepen met verschillende leeftijdsopbouw, en voldoende doorstroom
6	Stimuleer mix van jong en oud in appartementengebouwen (projecten opzetten met corporatie)
	Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en Sociaal Wijkteam (SWT)
1	Zorg voor duidelijke richtlijnen voor verwijzing, hulp en ondersteuning
2	Zorg voor een open dag CJG/SWT jaarlijks herhalen en koppelen aan een vraag of thema dat leeft
3	Zorg dat goed duidelijk is wie SWT is en wat het doet, spreekuren, waar?
4	Zorg voor verbreding van de communicatie over SWT/JT; niet alles via een website
	Preventie
1	Zorg voor meer preventieve hulp aan ouderen; voorlichting
2	Zorg voor meer voorlichting over gezond leven
3	Zorg voor versterking van de vroegsignalering/ preventie door werkers op school, welzijn, sport
4	Stimuleer de verbetering van de leefstijl van de minima
	Jeugd
1	Zorg voor voldoende aanbod voor de jeugd: opleiding, stage, werk
2	Zorg voor verbeteren van de armoede bestrijding voor kinderen
3	Zorg voor hulp aan kinderen van ouders met een drankprobleem/ verslaving
4	Zorg voor versterking van begeleid wonen voor kwetsbare jongeren
5	Stimuleer van jongs af kinderen om in contact te komen met ouderen en vice versa
	Leven met een beperking
1	Zorg voor betrokkenheid van wijkverpleegkundige/ cliëntondersteuner bij intake/ begeleidingsgesprek
2	Zorg dat er voor gehandicapten meer mogelijkheden zijn voor zelfstandig wonen.
3	Zorg dat er geen administratieve rompslomp is voor mensen die al vanaf geboorte gehandicapt zijn
	Mantelzorgers
1	Zorg dat mantelzorgers goede informatie hebben en de weg kunnen vinden naar zorg en hulp
2	Zorg voor ondersteuning van mantelzorgers
3	Zorg voor verbetering van de info over respijtzorg.
4	Zorg er voor dat mantelzorgers betrokken worden bij het intake/keukentafelgesprek
5	Stimuleer ondersteunende rol van Sociaal Wijkteam en Welzijn Rijswijk voor mantelzorgers

5. Resultaten plenaire bespreking: (deel d van het programma)

In de plenaire bespreking is gereflecteerd op de resultaten van de werkgroepjes. Daarbij is een aantal punten uit de werkgroepjes nog eens onderstreept, nl. het belang van:

- Thuis voelen in de buurt (o.a. ontmoetingsplekken)
- Elkaar aanspreken (sociale samenhang, onderlinge omgang); zowel bij kennismaking, welkom als bij opvoeding, veiligheid, overlast e.d.
- Mantelzorg
- Eigen kracht (faciliterende taak gemeente)
- Goede communicatie (website en informatie in de wijk)
- Eén aanspreekpunt voor hulp
- Beschermd en begeleid wonen voor jongeren met een beperking (voldoende plekken)
- Langer thuis (beter contact met de burens, wijkcentrum)
- Beschermd en begeleid wonen voor jongeren met een beperking (voldoende plekken)
- Levensloopbestendige en veilige woningen voor ouderen (o.a. ook beschutte woonvormen)